

PROFYLAXIS VAN POSTOPERATIEVE NAUSEA EN BRAKEN

Nausea en braken zijn frequente complicaties in de postoperatieve periode. Ter preventie van postoperatieve nausea en braken worden vaak geneesmiddelen toegediend zoals dopamine-antagonisten, anticholinergica, H_1 -antihistaminica, serotonine-antagonisten, en corticosteroiden.

- Van de *dopamine-antagonisten* zijn droperidol en metoclopramide het best bestudeerd. Droperidol is een doeltreffend anti-emeticum; voorzichtigheid is evenwel geboden gezien het risico van verlenging van het QT-interval en aritmieën. Hoewel metoclopramide en domperidon gastroprokinetische eigenschappen bezitten, zijn geen van beide zeer doeltreffend in de preventie van postoperatieve nausea en braken. Promethazine [n.v.d.r.: in het Gecommuniceerd Geneesmiddelenrepertorium geclassificeerd bij de H_1 -antihistaminica] is doeltreffend ter preventie van postoperatieve nausea en braken, maar het veroorzaakt frequent sedatie, hypotensie en anticholinerge effecten.
- *Bepaalde anticholinergica* zoals scopolamine, zijn doeltreffend ter preventie van postoperatieve nausea en braken, maar hun ongewenste effecten zijn frequent (sedatie, accommodatiestoornissen, mydriasis, monddroogte, urinretentie, geheugenstoornissen, hallucinaties, verwarring en desoriëntatie).
- *H_1 -antihistaminica* zoals cyclizine, zijn eveneens doeltreffend maar ze veroorzaken frequent sedatie en monddroogte.
- *Serotonine-antagonisten* zoals dolasetron, granisetron, ondansetron en tropisetron zijn doeltreffend bij postoperatieve nausea en braken, en veroorzaken weinig ongewenste effecten. Soms treden hoofpijn en duizeligheid op.
- Sommige *corticosteroiden* zoals dexamethason parenteraal, hebben eveneens anti-emetische eigenschappen.

Het is belangrijk nausea en braken van elkaar te onderscheiden gezien sommige geneesmiddelen (b.v. droperidol) doeltreffender zijn bij nausea, andere (b.v. de serotonine-antagonisten) bij braken. Anderzijds lijkt een combinatie van meerdere middelen, b.v. een serotonine-antagonist met een dopamine-antagonist of met een corticosteroid, doeltreffender te zijn dan één enkel geneesmiddel. Men dient echter rekening te houden met het risico van ongewenste effecten eigen aan elk van deze geneesmiddelen.

Naar T.J. Gan: Postoperative nausea and vomiting – Can it be eliminated ? *JAMA* **287**, 1233-1236 (2002)

A.L. Kovac: Prevention and treatment of postoperative nausea and vomiting. *Drugs* **59**, 213-243 (2000)

Nota van de redactie

Scopolamine, of hyoscine, is beschikbaar als hyoscinehydrobromide en als butylhyoscinebromide. Er zijn belangrijke verschillen in posologie tussen butylhyoscinebromide en hyoscinehydrobromide; let op bij het voorschrijven en afleveren!

Specialiteitsnamen

Butylhyoscinebromide: Buscopan

Cyclizine (niet gecommercialiseerd in België)

Dexamethason (injecteerbaar): Acidexam

Dolasetron (niet gecommercialiseerd in België)

Domperidon: Dompephar, Merck-Domperidon, Motilium, Noseum, Zilium

Droperidol: Dehydrobenzperidol

Granisetron: Kytril

Hyoscinehydrobromide (niet beschikbaar als specialiteit)

Metoclopramide: Dibertil, Docmetoclo, Metoclopramide EG, Movistal, Primperan

Promethazine: Phenergan

Ondansetron: Zofran

Tropisetron: Novaban

ERRATUM

In de folia van februari 2003 is een referentie foutief vermeld. De correcte referentie is de volgende:

-blz. 12: "G. Remuzzi et al.: Nephropathy in patients with type 2 diabetes. *New Engl. J. Med.* **346**, 1145-1151 (2002)" (in plaats van *Lancet*).

FLASH

➔ De **fiche over repaglinide** (NovoNorm) werd meegestuurd met de Folia van december 2002. Twee opmerkingen over deze fiche.

- In de Nederlandstalige fiche wordt verkeerdelijk vermeld dat repaglinide zich bindt aan ATP-dependente calciumkanalen van de β -cellen van de pancreas. Repaglinide bindt zich aan de ATP-dependente **kalium**kanalen.
- In de fiche wordt vermeld dat er op dit ogenblik geen gegevens beschikbaar zijn over een eventuele farmacokinetische interactie van repaglinide met inhibitoren van het CYP3A4 iso-enzym zoals fluconazol. Het voorbeeld van het azoolderivaat fluconazol is slecht gekozen: fluconazol is een potente inhibitor van het CYP2C9 iso-enzym, een enzym dat tussenkomt in de afbraak van b.v. warfarine en fenytoïne, maar slechts een zwakke inhibitor van het CYP3A4 iso-enzym. De azoolderivaten ketoconazol of itraconazol zijn wel potente inhibitoren van CYP3A4. Anderzijds zijn er gegevens die er op wijzen dat het macrolide-antibioticum clarithromycine, eveneens een potente inhibitor van het CYP3A4 iso-enzym, de plasmaspiegels van repaglinide verhoogt, en diens effecten versterkt, en dat rifampicine, een potente induceerder van het CYP3A4 iso-enzym, de plasmaspiegels van repaglinide doet dalen, en diens effecten verzwakt. [*Clin. Pharmacol. Ther.* **68**, 495-500 (2000) en **70**, 58-65 (2001)].